

UPPSALA
UNIVERSITET

Kansliet för humaniora och
samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anders Westlin
Forskningssekreterare

Telefon/Phone:
018-471 19 01

Telefax/Fax:
018-471 20 00

www.uu.se

anders.westlin@uadm.uu.se

FÖRSLAG

2021-05-05 HUMSAM 2018/22

Beredningsgrupp för vissa externa forskningsansökningar inom Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap

Bakgrund

2018-06-13 beslutade områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap att inrätta en beredningsgrupp för vissa ansökningar om externa forskningsmedel (Dnr HUMSAM 2018/22, se bilaga 1 och 2). Det rör sig om ansökningar där gemensamma prioriteringsprocesser krävs, antingen på områdesnivå eller på universitetsgemensam nivå. Som exempel kan nämnas KAW:s Wallenberg Academy Fellows, RJ/SCAS:s Pro Futura och RJ:S Humboldtstipendier. Det gemensamma är att det är lärosätet som söker, inte den enskilda forskaren. Bidragen tilldelas ofta i mycket hård konkurrens, det ställs mycket höga krav på den sökande och den genomgående kvaliteten på ansökan är alltså av största vikt. Det är ofta relativt sett tidskrävande ansökningar där den administrativa processen måste fungera mycket väl för att underlätta för den sökande, och eftersom det rör sig om en intern prioriteringsprocess är det också av största vikt att det finns en välfungerande och legitim beredningsprocess, inom UU som helhet såväl som inom vetenskapsområdet. Beslutet om inrättande av en beredningsgrupp följdes 2018-09-06 av att vicerektor, efter förslag från fakulteterna, tillsatte en beredningsgrupp bestående av Professor Kajsa Ahlstrand (ordf.), Teologiska institutionen; Professor Sven Oskarsson, Statsvetenskapliga institutionen och Professor Charlotta Zetterberg, Juridiska institutionen.

Enligt beslutet om inrättande skulle verksamheten prövas fram till och med 2021-06-30, till vilket datum också nuvarande ledamöter är tillsatta. Beslutet innebar även en bestämmelse om utvärdering av verksamhetens inledande period, och områdesnämnden beslutade 2020-12-09 om process och kriterier för utvärderingen samt att uppdra åt vicerektor att efter samråd med dekanerna utse en utvärderare (bilaga 3). Professor emeritus Lars Magnusson, Ekonomisk-historiska institutionen, utsågs senare och har inkommit med en rapport (bilaga 4) som ligger till grund för detta förslag.

I sammanfattning är utredarens slutsatser följande:

- Det finns inte någon anledning att lägga upp processen på ett helt annorlunda sätt.
- Experter borde kunna användas ibland.
- Med tanke på eventuella jävsituationer skulle ytterligare någon kunna ingå i gruppen alternativt adjungeras till gruppen vid behov.
- För att skapa en bättre läroprocess och möjligheter att öka träffsäkerheten i nomineringsprocessen kan uppföljningen av förslagen vara mera intensiv.
- Ett par strategiska synpunkter:
 - o Mera vikt borde läggas vid att HS faktiskt blir lyckosamma när det gäller att erhålla excellensbidrag där krav på hela universitetets medverkan ställs. Detta kan ske bland annat genom en bättre koordinering och tydligare prioritering inom hela organisationen. Arbetet med att ta väl till vara de relativt omfattande och långsiktiga excellenssatsningar som WAF och Pro Futura utgör bör intensifieras.
 - o Större resurser bör läggas på att bereda excellensansökningarna, och här måste kansli, institutioner och fakulteter samverka.

Åtgärder mot bakgrund av utredarens slutsatser

- 1) Gruppen utökas från tre ledamöter från tre fakulteter till fyra ledamöter från fyra fakulteter.

Kommentar: Detta sker för att lösa det jävsproblem som kan uppstå.

- 2) Kansliets handläggare ersätter beredningsgruppens ordförande som föredragande i områdesnämnden.

Kommentar: Att ordförande ska vara föredragande har oftast frångåtts i praxis av tidsskäl, och ansvarig handläggare har då varit föredragande i ordförandens ställe. Utredaren har inte adresserat detta faktum direkt, men tar upp att de intervjuade betonat att tidsåtgången ändå varit något större än man trott.

- 3) Den forskningsstrategiska diskussion som utredaren tar upp kommer att fortsätta med fakulteterna.

Förslag till beslut

Områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap föreslås fastställa följande process för en beredningsgrupp för särskilda utlysningar (ändringar i fetstil och tidigare ordning inom parentes):

- Fakulteterna inkommer med maximalt två förslag till ledamöter i beredningsgruppen. Föreslås två personer ska det vara en man och en kvinna.
- Ledamöterna ska utses bland forskare med god erfarenhet av beredningsarbete och högt förtroende inom breda grupper inom vetenskapsområdet. De föreslagna ledamöterna får inte vara sittande dekan eller prodekan.
- Vicerektor fastställer efter samråd med dekanerna beredningsgruppens sammansättning samt vem som är dess ordförande.
- Beredningsgruppen består av **fyra** ledamöter, varav det ska finnas både män och kvinnor. (Tidigare: tre ledamöter) Ordföranden har utslagsröst.
- Beredningsgruppens ledamöter ska komma från **fyra** olika fakulteter. (Tidigare: tre fakulteter)
- Gruppens arbete ska präglas av en bred vetenskapssyn och ta hänsyn till att området för humaniora och samhällsvetenskap rymmer olika forskningstraditioner – vilket bland annat tar sig uttryck i skilda publiceringstraditioner.
- Om en ledamot av någon anledning inte kan fullfölja sitt mandat under perioden kan en personlig ersättare utses av vicerektor efter samråd med dekanerna.
- Beredningsgruppen utses för perioden 2021-07-01–2024-06-30.
- Beslut om huruvida verksamheten ska förlängas i samma eller modifierad form efter 2024-06-30 ska fattas av områdesnämnden senast april 2024, efter utvärdering som ska vara slutförd senast 2024-03-31. Vicerektor ansvarar för utvärderingen.
- Områdeskansliet utser en forskningssekreterare som ansvarig handläggare.
- Gruppen sammanträder efter behov och i den ordning som den själv bestämmer. Ansvarig handläggare ska ständigt adjungeras till gruppens sammanträden.

- Ansvarig handläggare inhämtar till beredningsgruppen förslag på nomineringar.
- Beredningsgruppen kan vid behov anlita experter i beredningsarbetet.
- Beredningsgruppen ska förelägga områdesnämnden ett rankat och motiverat förslag för områdets nomineringar.
- Områdesnämnden fastställer det slutliga förslaget till nomineringar.
- **Handläggaren är föredragande i områdesnämnden.**
(Tidigare: beredningsgruppens ordförande)

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av Områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap efter föredragning av forskningssekreterare Anders Westlin.

UPPSALA
UNIVERSITET

Kansliet för humaniora och
samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anders Westlin
Forskningssekreterare

Telefon/Phone:
018-471 19 01

Telefax/Fax:
018-471 20 00

www.uu.se

anders.westlin@uadm.uu.se

FÖRSLAG

2016-06-13 HUMSAM 2018/22

Inrättande av beredningsgrupp för vissa externa forskningsansökningar inom Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap

Bakgrund

Ett mindre antal utlysningar av externa forskningsmedel där forskare från området för humaniora och samhällsvetenskap kan söka har en gemensam nominering för området eller för hela Uppsala universitet. De flesta av dem rör sig om excellensbidrag där forskare inte söker direkt utan lärosätena inbjuds att nominera ett från finansören fastställt högsta antal – ett typiskt antal för Uppsala universitets del ligger mellan 4 och 10. Det handlar om utlysningar med mycket hård konkurrens och med mycket höga krav på den sökande, där således den genomgående kvaliteten på ansökan är av största vikt. Det är ofta relativt sett tidskrävande ansökningar där den administrativa processen måste fungera mycket väl för att underlätta för den sökande. Eftersom det rör sig om en intern prioriteringsprocess är det också av största vikt att det finns en väl fungerande och legitim beredningsprocess, inom UU som helhet såväl som inom vetenskapsområdet. I denna PM föreslås en modell för en prioriteringsprocess inom Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap som är tänkt att prövas under en period fram till 2021-06-30.

De utlysningar som förslaget är avsett att gälla har lagts i bilaga 1 så att urvalet av dem kan ändras utan att ett nytt beslut behöver fattas av områdesnämnden.

I korthet innebär förslaget att en beredningsgrupp som bereder ansökningarna utses av vicerektor, och att den för varje aktuell utlysning tar fram rankade förslag till områdesnämnden för beslut om prioritering.

Process

- 1) Forskningssekreterare är ansvarig handläggare.
- 2) Fakulteterna inkommer med maximalt två förslag till ledamöter i beredningsgruppen. Föreslås två personer ska det vara en man och en kvinna.

- 3) Ledamöterna ska utses bland forskare med god erfarenhet av beredningsarbete och högt förtroende inom breda grupper inom vetenskapsområdet. De föreslagna ledamöterna får inte vara sittande dekan eller prodekan.
- 4) Vicerektor fastställer efter samråd med dekanerna beredningsgruppens sammansättning samt vem som är dess ordförande.
- 5) Beredningsgruppen består av minst tre och högst fem ledamöter, varav det ska finnas både män och kvinnor.
- 6) Beredningsgruppens ledamöter får inte enbart komma från en fakultet.
- 7) Gruppens arbete ska präglas av en bred vetenskapssyn och ta hänsyn till att området för humaniora och samhällsvetenskap rymmer olika forskningstraditioner – vilket bland annat tar sig uttryck i skilda publiceringstraditioner.
- 8) Om en ledamot av någon anledning inte kan fullfölja sitt mandat under perioden kan en personlig ersättare utses av vicerektor efter samråd med dekanerna.
- 9) Beredningsgruppen utses i en första omgång för perioden 2018-11-01–2021-06-30. Beslut om huruvida verksamheten ska förlängas, i samma eller modifierad form, eller upphöra efter 2021-06-30, ska fattas av områdesnämnden senast april 2021, efter utvärdering av verksamheten.
- 10) En inledande period av verksamheten ska vara utvärderad senast 2021-02-28. Vicerektor ansvarar för utvärderingen.

Formerna för beredningsgruppens arbete:

Gruppen sammanträder efter behov och i den ordning som den själv bestämmer. Ansvarig handläggare ska ständigt adjungeras till gruppens sammanträden och är föredragande i gruppen.

Ansvarig handläggare inhämtar till beredningsgruppen förslag på nomineringar enligt bifogad tidsplan.

Beredningsgruppen kan vid behov anlita experter i beredningsarbetet.

Beredningsgruppen ska förelägga områdesnämnden ett rankat förslag för områdets nomineringar enligt tidsplan. Dess ordförande är huvudföredragande i områdesnämnden, och ska där bistås av handläggaren.

Områdesnämnden fastställer det slutliga förslaget till nomineringar. *

Tidsplan för de olika utlysningarna finns i bilaga 2.

** Den eventuella fortsatta nomineringsprocessen inom Uppsala universitet skiljer sig åt mellan de olika utlysningarna. Hur processen ser ut i varje enskilt fall framgår av bilaga 1.*

Förslag till beslut

Områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap föreslås besluta enligt ovanstående.

Beslut

Enligt förslag.

.....
Torsten Svensson
Vicerektor

.....
Anders Westlin
Forskningssekreterare

Bilaga 1

Utllysningar som omfattas av beredningsprocessen*Knut och Alice Wallenbergs stiftelse:*

Wallenberg Academy Fellows

Wallenberg Academy Fellows förlängning

Wallenberg Scholars

(Förslagen till nomineringar genomgår fortsatt beredning inom Uppsala universitets gemensamma beredningsprocess.)

Riksbankens jubileumsfond, i samarbete med SCAS:

Pro Futura

(Områdesnämndens beslut om nomineringar kommer att vara det slutgiltiga.)

Riksbankens jubileumsfond:

Humboldtstipendierna

(Förslaget till nomineringar genomgår fortsatt beredning inom Uppsala universitets gemensamma beredningsprocess.)

Matarikinätverket:

Matariki Fellows

(Förslagen till nomineringar genomgår fortsatt beredning inom Uppsala universitets gemensamma beredningsprocess.)

UPPSALA
UNIVERSITET

Områdesnämnden
för humaniora och
samhällsvetenskap

Utdrag ur PROTOKOLL
Sammanträdesdag
2018-06-13

Tid: 13.15-14.30

Plats: Nya Konsistorierummet, Universitetshuset

Närvarande ledamöter:

Torsten Svensson	professor, vicerektor, ordförande
Anna Singer	professor, stf vicerektor
Mattias Martinson	professor, dekanus
Mattias Dahlberg	professor, dekanus
Kerstin Rydbeck	professor, dekanus
Coco Norén	professor, dekanus
Mats Edenius	professor, dekanus
Elisabet Nihlfors	professor, dekanus
Paula Blomqvist	universitetslektor
Sharon Rider	professor
Henrik Williams	professor (t.o.m. § 7)
Lars Edstedt	doktorand
Anna Bark Persson	studeranderepresentant
Caroline Bodin	studeranderepresentant
Charlie Strängberg	studeranderepresentant

Närvarande fackliga representanter:

Kirsi Höglund	SACO
---------------	------

Frånvarande facklig representant:

Peter Knutar	TCO (anmält förhinder)
--------------	------------------------

Övriga närvarande:

Johan Lundborg	kanslichef
Jonas Svensson	controller (t.o.m. § 4)
Karin Andersson Schiebe	sekreterare
Anders Westlin	forskningssekr. (§ 5)
Fredrik Andersson	utbildningsledare (§ 8)

UPPSALA
UNIVERSITET

Områdesnämnden
för humaniora och
samhällsvetenskap

Utdrag ur PROTOKOLL
Sammanträdesdag
2018-06-13

- § 5 **Inrättande av beredningsgrupp för vissa externa
forskningsansökningar**
Information och diskussion.

HUMSAM 2018/22
Föredragande:
Anders Westlin

Beslut

Områdesnämnden beslutar i enlighet med framlagt förslag med några mindre justeringar, nämligen att a) beredningsgruppen ska ha tre ledamöter; b) ledamöterna ska komma från tre olika fakulteter; och c) beredningsgruppens förslag till rangordning ska följas av en motivering.

Ur protokollet

Karin Andersson Schiebe

UPPSALA
UNIVERSITET

Kansliet för humaniora och
samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Dag Hammarskölds väg 7

Handläggare:
Anders Westlin
Forskningssekreterare

Telefon/Phone:
018-471 19 01

www.uu.se

anders.westlin@uadm.uu.se

BESLUT

2018-09-06 HUMSAM 2018/22

Tillsättande av beredningsgrupp för vissa externa forskningsansökningar

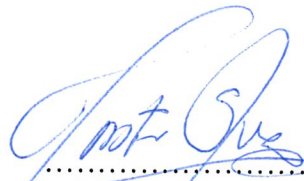
Bakgrund

Områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap beslutade 2018-06-13 att en beredningsgrupp för vissa externa forskningsansökningar skulle tillsättas av vicerektor, efter förslag från fakulteterna. Fakulteterna har inkommit med förslag till handläggaren som tillställt vicerektor dessa förslag. Beredningsgruppen utses i en första omgång för perioden 2018-10-01–2021-06-30.

Beslut

Till ledamöter i beredningsgruppen för vissa externa utlysningar (vilka anges i bilaga till områdesnämndens beslut, vilken kan ändras av områdesnämnden) utses:

- Professor Kajsa Ahlstrand, Teologiska institutionen (ordförande)
- Professor Sven Oskarsson, Statsvetenskapliga institutionen
- Professor Charlotta Zetterberg, Juridiska institutionen

.....
Torsten Syensson
Vicerektor

.....
Anders Westlin
Forskningssekreterare

UPPSALA
UNIVERSITET

Kansliet för humaniora och
samhällsvetenskap

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anders Westlin
Forskningssekreterare

Telefon/Phone:
018-471 19 01

www.uu.se

anders.westlin@uadm.uu.se

BESLUT

2020-11-04 HS 2018/22

Utvärdering av beredningsgrupp för vissa externa forskningsansökningar inom Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap

Bakgrund

2018-06-13 beslutade områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap att inrätta en beredningsgrupp för vissa ansökningar om externa forskningsmedel (Dnr HUMSAM 2018/22, se bilagorna 1, 2 och 3). Det rör sig om ansökningar där gemensamma prioriteringsprocesser krävs, antingen på områdesnivå eller på universitetsgemensam nivå. Som exempel kan nämnas KAW:s Wallenberg Academy Fellows, RJ/SCAS:s Pro Futura och RJ:s Humboldtstipendier. Det gemensamma är att det är lärosätet som söker, inte den enskilda forskaren. Bidragen tilldelas ofta i mycket hård konkurrens, det ställs höga krav på den sökande och den genomgående kvaliteten på ansökan är alltså av största vikt. Det är ofta relativt sett tidskrävande ansökningar där den administrativa processen måste fungera väl för att underlätta för den sökande, och eftersom det rör sig om en intern prioriteringsprocess är det också av största vikt att det finns en välfungerande och legitim beredningsprocess, inom UU som helhet såväl som inom vetenskapsområdet.

Beslutet om inrättande av en beredningsgrupp följdes 2018-09-06 av att vicerektor, efter förslag från fakulteterna, tillsatte en beredningsgrupp bestående av Kajsa Ahlstrand (ordf.), Teologiska institutionen; Sven Oskarsson, Statsvetenskapliga institutionen och Charlotta Zetterberg, Juridiska institutionen.

Noteras bör att beslutet om inrättande inte angav några gemensamma bedömningskriterier för de föransökningar som har utgjort grunden för bedömningen. De utlysningar som omfattas av beslutet skiljer sig åt och bedömningen har skett i relation till de kriterier som anges i respektive utlysning.

Beslutet om inrättande innebär att verksamheten är tänkt att prövas fram till 2021-06-30, till vilket datum nuvarande ledamöter är tillsatta. Beslutet innebär också att verksamhetens inledande period ska vara utvärderad senast 2021-02-28, och att vicerektor ansvarar för utvärderingen. Beslutet fattades dock vid en tidpunkt då tidpunkterna för områdesnämndens sammanträdestider för våren 2021 ännu inte var kända, så för

att utvärderingen ska kunna genomföras med en rimlig tidsplan föreslås härmed att den redovisas för områdesnämnden den 3 mars 2021.

Preliminär tidsplan och process för en eventuell förlängning av verksamheten:

- Beslut om huruvida verksamheten ska förlängas, i samma eller modifierad form, eller upphöra efter 2021-06-30, fattas av områdesnämnden 7 april 2021.
- Fakulteterna inkommer med eventuella förslag på ledamöter till beredningsgruppen till den 15 maj 2021.
- Eventuellt beslut om beredningsgruppens sammansättning, samt vem som är dess ordförande, fattas av vicerektor efter samråd med dekanerna senast den 1 juni 2021.

Förslag till process och kriterier för utvärderingen

1. Områdesnämnden uppdrar åt vicerektor att utse en (1) utvärderare senast 15 januari 2021 efter samråd med dekanerna.
2. Utvärderarens rapport redovisas till områdesnämnden den 3 mars.
3. Kriterier för utvärderingen:
 - i) tydligheten hos bedömningsgruppens uppdrag
 - ii) bedömningsunderlagens relevans och träffsäkerhet för bedömningen
 - iii) bedömningarnas likvärdighet med avseende på olika forskningstraditioner
 - iv) beredningsgruppens formella sammansättning: antal, kön och fakultetstillhörighet
 - v) process, tidsplaner och tidsåtgång för arbetet
 - vi) kansliets handläggning
 - vii) beslutsprocessens kvalitet i sin helhet, från förslag till formellt beslut om nominering
 - viii) andra relevanta faktorer som framkommer

Förslag till beslut

Områdesnämnden för humaniora och samhällsvetenskap föreslås besluta att:

- uppdra åt vicerektor att efter samråd med dekanerna utse en (1) utvärderare senast 15 januari 2021,
- utvärderingen genomförs enligt den process och de kriterier som anges ovan.

Beslut

Enligt ovan.

.....
Tora Holmberg
Vicerektor

.....
Anders Westlin
Forskningssekreterare

UTVÄRDERING AV BEREDNINGSGRUPP FÖR VISSA EXTERNA FORSKNINGSANSÖKNINGAR INOM VETENSKAPSOMRÅDET FÖR HUMANIORA OCH SAMHÄLLSVETENSKAP (HS 2018/22).

Undertecknad har blivit ombedd att utvärdera beredningsgruppen för vissa externa forskningsansökningars arbete inom

Humanistiska/Samhällsvetenskapliga området (HS) som tillsattes 2018. Min utvärdering inleds med en genomgång av bakgrunden för uppdraget samt beskrivs områdesnämndens direktiv med avseende uppdragets innehåll. Därefter delger jag min bedömning samt ger synpunkter på beredningsprocessen samt hur väl gruppens arbete har följt de intentioner som uppsattes med syfte att ge områdesnämnden underlag för en eventuell förlängning av systemet med beredningsgrupp efter 2021-06-30.

Bakgrund

Excellenssatsningar utlysta av olika forskningsfinansiärer – offentliga eller privata – har blivit alltmera vanliga under de senaste decennierna. Det gäller särskilt sådana som kräver gemensam hantering med en prioriteringsprocess på lärosätetsnivå. Detta förutsätter rimligtvis en delvis annorlunda hantering av utlysningarna än vad som tidigare gällt som normalt där enskilda forskare söker projektstöd med formellt godkännande av prefekt eller motsvarande. Det bör tilläggas att det senare fortfarande dominerar, men att det kan anses som

väsentligt för hela lärosätet att erhålla excellensbidrag. Sådana bidrar sannolikt till större möjlighet inte bara för forskningsgruppen utan bidrar även för lärosätet som helhet att erhålla ytterligare externa anslag. I dagsläget är särskilt det omfattande KAW:s Wallenberg Academy Fellows- programmet (WAF) samt Riksbanken Jubileumsfonds Pro Futura- program för yngre väl meriterade forskare i hård konkurrens viktiga sådana excellenssatsningar.

Behovet att hantera externa forskningsansökningar på lärosätetsnivå har vuxit ut stegvis och på olika sätt vid olika lärosäten. När det gäller Uppsala universitet (UU) har olika praxis uppstått inom de olika vetenskapsområden. Detta behöver inte vara något negativt i sig, men kan göra det svårt att på universitetsnivå skapa transparens och legitimitet för de olika prioriteringsprocesserna. Hur och på vilket sätt en universitetsledning eller områden/fakulteter på bästa sätt skall kunna stödja en forskare för att bli konkurrenskraftig när det gäller excellenssatsningar har ofta varit en svår fråga att hantera för lärosätet.

HS-områdets hantering av prioriteringsprocess.

Enligt UU:s arbetsordning har vetenskapsområdena en mycket viktig roll när det gäller att prioritera forskare för lärosätets gemensamma excellenssatsningar, t ex WAF och Pro Futura samt även när det gäller några mindre sådana (RJ:s Humboldtstipendier- och Matariki Fellow programmet. Före 2018 skedde vid HumSam (HS) sådana prioriteringar på ett mera informellt sätt av områdets

dekaner i samråd. Men för att skapa ett mera "välfungerande och legitimt" system (enligt förslaget till områdesnämnden 2018) tog HS-området beslutet 2018-06-13 att tillsätta en särskild beredningsgrupp för "vissa externa forskningsansökningar". Bland annat skulle enligt direktiven fakulteterna lämna förslag till beredningsgruppens sammansättning. Denna skulle bestå av forskare med "god erfarenhet och högt förtroende" och innehålla "minst tre men högst fem ledamöter" samt inkludera både män och kvinnor. Mandatperioden skulle vara tre år. Efter en första period skulle verksamheten utvärderas för att eventuellt kunna fortsätta efter 2021-06-30. Gruppens arbete skulle "präglas av bred vetenskapssyn" och bland annat ta hänsyn till skillnader mellan humanister och samhällsvetare med avseende på olika forsknings- och publiceringstraditioner. Den skulle "vid behov" kunna anlita "experter". Förslaget antogs av vetenskapsområdet vid sammanträdet 2018-06-13 med några mindre förändringar, bl a att gruppen skulle bestå av tre personer samt komma från tre olika fakulteter.

När det gällde tillsättningen av ledamöter skulle en sådan beslutas av vicerektor i samråd med dekanerna. Beslut togs därefter 2018-09-06 att den skulle innehålla professorerna Kajsa Ahlstrand (även fungera som ordförande), Sven Oskarsson och Charlotta Zetterberg från respektive teologisk, samhällsvetenskaplig och juridisk fakultet.

Beslut om utvärdering

Som nämndes fastställdes redan i beslutet 2018-06-13 att gruppens verksamhet skulle utvärderas efter tre år. Mot denna bakgrund tog områdesnämnden beslutet 2020- 11-04 att tillsätta en utvärderare samt att fastställa sammanlagt åtta kriterier för utvärderingen.

Utvärderaren skulle bedöma tydligheten i beredningsgruppens uppdrag (i), bedömningsunderlagens relevans och träffsäkerhet för bedömningen (ii), bedömningarnas likvärdighet med avseende på olika forskningstraditioner (iii), gruppens sammansättning med avseende på antal, kön och fakultet (iv), process, tidsplaner och tidsåtgång för arbetet (v), kansliets handläggning (vi), beslutsprocessens kvalitet i sin helhet (vii) och eventuellt identifiera andra relevanta faktorer som framkommit i utvärderingen (viii).

Värderande synpunkter.

I det följande kommer jag att utgå ifrån de kriterier för utvärderingen som områdesnämnden fastställt, liksom utifrån de samtal jag haft med forskningssekreterare och de två av medlemmarna av beredningsgruppen som hade möjlighet att ställa upp för samtal, samt till sist även ge några samlade synpunkter av mera allmän karaktär.

När det gäller frågan i vilken mån beredningsgruppen uppfattat sitt uppdrag som tydligt verkar detta entydigt vara så. Gruppen betonar erfarenhet av man tidigare jobbat med liknande uppdrag, bl a inom Vetenskapsrådet (VR), men har samtidigt – enligt mitt förmenande - på ett förtjänstfullt sätt uppfattat att det finns skillnader när det gäller krav och annat både mellan WAF och Pro Futura samt mellan dessa och VR (punkt i). Med avseende på bedömningsunderlagen anser gruppen att dessa i de flesta fall varit av god kvalitet och relevanta (punkt ii). Något problem med att ta hänsyn till olika forskningstraditioner har gruppen inte säger sig ha känt av. Här kanske det spelar roll att antalet i beredningsgruppen varit så få att de inte kunnat ta hänsyn bara till egen disciplin eller inriktning (iii). Det innebär vidare att man tycker att antalet med tre bedömare fungerat väl, liksom att både fakultetsfördelning (tre fakulteter) och könsfördelningen är väl försedd med en man och två kvinnor. Bara i något fall har jäv förelegat vilket minskat gruppen till två, vilket förstås är begränsande och kanske kunde motivera att någon ytterligare har möjlighet att inträda i arbetet (iv). När det gäller själva arbetet så har det fungerat mycket väl, menar man. Dock har tidsåtgången varit något större än vad man kanske trott från början (v). Kansliet och forskningssekretaren har också fungerat väl och försett beredningsgruppen med adekvat information och arbetat med god framförhållning (vi). När det gäller beslutsprocessens kvalitet i sin helhet har även den ansetts god. I viss mån kunde dock uppföljningen av förslagen varit mera intensiv. Genom detta skulle kanske en bättre läroprocess kunnat ha

utvecklats samt eventuellt också ökat träffsäkerheten i nomineringsprocessen (vii). Något ytterligare framkom inte i mina intervjuer med beredningsgruppen. Jag ställde bland annat frågan om i vilken mån gruppen känner att man kanske genom processens uppläggning missat någon ansökan som kanske stått sig bättre i konkurrensen så kunde man inte direkt dra sig till minnes något sådant fall (vii).

Hur har det då gått för HS ansökningar från förslag till beslut? Även om en sådan undersökning inte ingick i mitt uppdrag är det svårt att förbigå detta helt. Här nöjer jag mig med att nämna de två viktigaste excellenssatsningarna. Sedan 2018 har WAF utlysts två gånger (2019 och 2021). Från HS:s sida har sammanlagt 11 förslag utvalts varav 2 lämnats vidare av UU. Hittills har ett anslag till HS beviljats av dessa, men då skall det sägas att besluten när det gäller 2021 inte blir klara förrän senare under 2021. När det gäller Pro Futura har 23 förslag prioriterats av HS varav 9 lämnats in av UU till Riksbankens jubileumsfond. Ett anslag har beviljats men även här gäller att 2020 års utlysning ännu inte är klara.

Utifrån detta kan slutsatsen förstås dras att HS:s ansökningar hittills inte varit så träffsäkra när det gäller de två excellensutlysningarna. Samtidigt har konkurrensen varit mycket hård och tidsperioden för kort för att man skall kunna dra några direkta slutsatser. Man måste även konstatera att både lärosätet

och HS befinner sig i en läroprocess som måste få ta en viss tid. Efter min genomgång av olika relevanta handlingar och intervjuer av berörda gör jag bedömningen att arbetet fungerat väl och att det inte finnas någon anledning att lägga upp processen på ett helt annorlunda sätt. Min rekommendation är dock att experter borde kunna användas ibland, vilket inte varit fallet. Med tanke på eventuella jävsituationer skulle kanske någon ytterligare ingå i gruppen eller eventuellt adjungeras till gruppen vid behov. I vilken mån eventuella bristfälligheter i processen eventuellt minskat HS framgångar i ansökningsprocessen är det dock svårt att ha någon säker uppfattning om. Mot denna bakgrund kan kanske dock några iakttagelser göras av mera allmänt slag:

För det *första* att mera vikt borde läggas vid att HS faktiskt blir lyckosamma när det gäller att erhålla excellensbidrag där krav på hela universitetets medverkan ställs. Av allt att döma kommer sådana excellensinitiativ att fortsätta i framtiden samt att erhålla sådana bidrag kommer att bli ännu viktigare för universitetets ställning och förmåga att erhålla forskningsanslag totalt sett. UU delar med andra lärosäten problemet att samverkan i ansökningsförfarandet i mycket liten grad är koordinerad i hela organisationen, från institution och fakultet till rektorsnivå. I fortsättningen kommer det förmodligen att krävas en förbättrad sådan process där lärosätet gör det mera tydligt vad man vill med en ansökan, i synnerhet hur en ansökan passar in i prioriteringsprocesser på lärosätets, området och fakultetens olika nivåer. Frågan om lämplig

forskningsmiljö ställs alltmer tydligt i synnerhet när det gäller de relativt omfattande och långsiktiga (från fem upp till tio år) WAF-utlysningarna. Problemet med att få lärosätets olika nivåer att väl ta vara på Pro Futura-kandidaterna bland annat genom att integrera dem i sin ”hemma-institution” är väl känt sedan tidigare.

För det *andra* krävs att lärosätet lägger större resurser på att bereda ansökningar för vidare transport. Det kan även gälla att ytterligare expertis behöver anlitas när det gäller att formulera slagkraftiga ansökningar. I detta arbete måste både kansli samt institutioner och fakulteter medverka. I många fall kan det kanske uppfattas att excellensbidragen inte är så viktiga totalt i den totala forskningsbudgeten. Men av skäl som redan nämnts har de förmodligen större betydelse genom att skapa mera ”osynliga” tillskott (externa effekter) till den totala forskningsmiljön.

För det *tredje* kan det hävdas att HS process med att ta fram ansökningar för olika excellenssatsningar bland annat genom att tillsätta en beredningsgrupp har fungerat väl när det gäller den viktiga målsättningen att internt skapa – som det heter i ursprungsförslaget - att skapa en ”välfungerande och legitim” process för excellenssatsningarna. Mot denna bakgrund finns det ingen anledning att förändra den nuvarande organisationen som verkar fungera väl (utom när det gäller det som nämnts tidigare med experter och eventuella adjungeringar.

Samtidigt är det viktigt för fortsättningen att se till att förbättra träffsäkerheten och mera intensivt arbeta med ansökningarna på olika nivåer för att åstadkomma just detta.

Uppsala 1 April 2021

Lars Magnusson